

28 oktober, 2010

Strategirapport för Kosovo 2010

1. INLEDNING

Utvecklingssamarbetet styrs av Strategin för Sveriges utvecklingssamarbete med Kosovo, januari 2009 - december 2012. Det övergripande målet för det svenska utvecklingssamarbetet med Kosovo är att bidra till Kosovos EU-närmande, stabilitet och ekonomiska tillväxt. Samarbetsprogrammet är inriktat på följande områden: Miljö och Klimat, Utbildning och Demokratisk Samhällsstyrning och Mänskliga Rättigheter.

2. FINANSIELL ÖVERSIKT

Landramen till Kosovo under 2010 uppgår till 80 MSEK. Per den 31 augusti 2010 har totalt 32,8 MSEK utbetalats. Utbetalningen utgör 41% av anslaget för 2010.

	Allokerat belopp 2010 (MSEK)	Utbetalt Jan-Aug (MSEK)	Utbetalt Jan-Dec 2010 (MSEK)
Miljö och klimat		10	30,4
Utbildning		3	19,4
Demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter		19,8	31
Grand Total	80	32,8	80,8

Det långsamma genomförandet av projekt, delvis beroende på svag kapacitet inom förvaltningen, påverkar planeringen negativt. Särskilt oroande är den fördröjda utbetalningen till International Business College i Mitrovica, som beror på den känsliga politiska situationen i norra Kosovo. Sida överväger att stödja folkräkningen med början redan under 2010, vilket kan leda till att utbetalningarna under 2010 överstiger landallokeringen något.

3. RESULTAT

3.1 Sektor 1: Miljö och klimat

Antal insatser: 6

Under denna rapportperiod har ett avtal undertecknats, medan tre insatser har avslutats.

3.1.1 Resultat på insatsnivå

Insats 1: Lokal stadsplanering - fas 2

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalt belopp hitills (MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)
45	2008 04-2011 12	30	UN Habitat	Projekt	100

Huvudsakliga mål: Programmet bidrar till hållbar utveckling av Kosovos städer och kommuner genom att förbättra levnadsvillkoren för samtliga invånare i de deltagande kommunerna och städerna.

Några viktiga resultat¹:

- Kommunerna har nu egen kapacitet för stadsplanering utan konsult hjälp.
- Ökad medvetenhet hos invånarna vilket märkts genom ökad aktivitet i offentliga debatter rörande stadsplanering.
- Deltagandeprocesser har etablerats, med god representation av kvinnor och minoriteter.
- Ett antal satsningar inom infrastruktur har genomförts, exempelvis åtgärder för att förebygga översvämning, förbättrad trafiksäkerhet utanför skolor samt ett daghem som blivit jordbävningsskyddat.

Projektet bedöms gå enligt planerna och har varit framgångsrikt på grund av bra arbetsmetoder och en stark politisk vilja i kommunerna. Utbetalningar enligt plan. Dock kan en destabilisering av situationen i norra Kosovo inverka på det goda samarbetet med etniska minoriteter och begränsa deras deltagande.

Insats 2: Bidra till en uthållig förvaltning av skogsresurserna

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalt belopp hitills (MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)
32	2009 01-06 2013	8,500,000	SNV	Projekt	80

¹ Enligt rapport från UN Habitat 2010

Huvudsakligt mål: En uthållig förvaltning av privata skogar och en decentraliserad skogsadministrationen.

Några viktiga resultat: Projektet är fortfarande i sin inledande fas varför de flesta resultaten är i form av aktiviteter;

- Den genomförande organisationen SNV har etablerat representation i Pristina.
- En analys av skogsbruket i Kosovo har genomförts.
- Ett studiebesök till en organisation för skogsbruk i Makedonien har genomförts.

Den inledande fasen av projektet går enligt Plan.

Insats 3: Lokala miljöhandlingsprogram sydöstra Europa

Avtalat belopp (MSEK)	Avtals-period	Utbetalt belopp hitills (MSEK)	Samarbets-partner	Samarbets-form	Svensk andel av totala stödet (%)
6	2007 11-2011 04	5,875,000	Regional Environmental Centre- REC	Projekt	100

Huvudsakligt mål: Det övergripande målet med projektet är att minska fattigdomen i Sydöstra Europa genom att motverka uttömning av naturresurser och miljöförstöring.

Några viktiga resultat²:

- Fem utvalda kommuner har utarbetat lokala handlingsplaner för miljön (LEAP).
- Det lokala samhället har varit engagerade genom projektet och miljöfrågor har blivit en angelägenhet för medborgare oavsett etnisk bakgrund.

Genomförandet av projektet är på god väg men lätt försenat. Värt att notera är att under processen för genomförandet av projektet var kvinnors deltagande 45%. Den största risken är att processen inte integreras i befintliga institutionella strukturer. Regional Environmental Centre hanterar denna risk genom att ingå avtal med de nationella motparterna, och genom att arbeta målmedvetet med mobilisering. I detta sammanhang är det viktigt att påpeka att Sida även stödjer Kosovos ministerium för miljö och stadsplanering via externa konsulter, för att revidera Kosovos övergripande miljöstrategi. I finansiella termer är detta ett litet svenskt

² Enligt rapport från Regional Environmental Centre 2010

bidrag som är strategiskt mycket viktigt. Synergieffekter förväntas mellan LEAP och förslaget till reviderad miljöstrategi.

3.1.2 Bedömning av strategins mål är i Miljö och klimat

Strategimål

- *Ökad kosovanska kapacitet att hantera långsiktiga ekologiska och klimatrelaterade problem i enlighet med EU: s normer.*
- *Stärkt kapacitet att genomföra åtgärdsprogram för miljön på nationell och lokal nivå.*
- *Högre produktivitet inom skogsbruket och förbättrad kapacitet för att säkerställa ett hållbart utnyttjande av skogsresurser.*

Kosovo är ungt land och förklarade sin självständighet så sent som 2008. Sedan dess har regeringen gjort stora ansträngningar att ta fram strategier för många sektorer. Inom skogsbruk antogs en strategi i februari 2008 och inom miljö är ett reviderat förslag till strategi på gång. Sida har bidragit till båda dessa viktiga dokument som för Kosovo är nödvändiga instrument för att de övergripande sektormålen skall uppfyllas. Resultaten i de tre ovan nämnda projekten bidrar till de övergripande sektormålen och är samstämmiga med strategierna. Den administrativa kapaciteten inom Kosovos förvaltning, liksom finansing av genomförandet av strategierna, kommer vara stora utmaningar i framtiden.

3.2 Sektor 2: Utbildning

Antal insatser: 7

Under perioden januari - augusti 2010 har inga insatser avslutats och två nya avtal har tecknats.

3.2.1 Resultat på insatsnivå

Insats 1: International Business College of Mitrovica, IBCM

Avtalat belopp (MSEK)	Avtals-period	Utbetalt belopp hitills (MSEK)	Samarbets-partner	Samarbets-form	Svensk andel av totala stödet (%)
30	2008 12 - 2012 06	10	Holländsk NGO SPARK	Projekt	45%, (exkl. Kosovo's del)

Huvudsakligt mål: (1) Att skapa en högre yrkesinriktad skola för handel och administration (Business college) som utexaminerar unga professionella tjänstemän och företagsledare till Mitrovica-regionen och som kan arbeta i multietniska sammanhang. (2) Att skapa förutsättningar för nya anställningar, med fokus på praktiska kunskaper och att underlätta uppstart av egenföretagande (3) Att bidra till Kosovos EU-integration

genom att tillhandahålla moderna läroplaner gällande handel med EU.

Några viktiga resultat:

- En skola är etablerad, ännu så länge i hyrda lokaler, eftersom konstruktion av skolbyggnader ännu inte har börjat. En första grupp av elever inskrivna i mars 2010 och en andra kommer att tas in under hösten 2010.
- En kursplan har utvecklats för de första delarna av utbildningen.

Projektet har försenats för att det tagit längre tid än väntat att få bygglov i norra Mitrovica. En annan utmaning är det låga antalet ansökningar till den första terminen. Åtgärder vidtas för att förbättra antagningsprocessen och för att öka intresset. Den politiskt instabila situationen i norra Kosovo påverkar direkt projektet och kommer även fortsättningsvis att vara en faktor att hantera.

Insats 2: Forum Syds ungdomsprogram

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalt belopp hitills (MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)
19,6	2009 05 – 2012 12	5,6	Forum Syd	Projekt	100%

Huvudsakliga mål: Att bidra till att unga medborgare förses med verktyg så att blir aktiva utövare av sina demokratiska och medborliga rättigheter i Kosovo.

Några viktiga resultat³:

- En universitetsutbildning och en icke-formell i ungdomsverksamhet är under uppstart
- Arbetet med att stärka lokala ungdomsorganisationer har startat

Ett återkommande inslag i programmet är att förespråka vikten av utbildning hos ungdomar. Eftersom programmet är i sin inledningsfas är det för tidigt att rapportera om resultaten. Bland de risker som finns är det viktigt att belysa komplexiteten i programstrukturen. Sida har därför upphandlat en extern utvärderingskonsult för att bedöma pilotfasen. Utbetalningarna är något lägre än planerat.

³ Enligt utvärdering beställd av Sida 2010

Insats 3: Kapacitetsuppbyggnad inom utbildningssektorn och framtagande av en sektorstrategi

Avtalat belopp (MSEK)	Avtals-period	Utbetalt belopp hitills (MSEK)	Samarbets-partner	Samarbets-form	Svensk andel av totala stödet (%)
3,75	04-2009 – 06-2011	2,44	SIPU International	Technical Assistance	100%

Huvudsakligt mål: Det övergripande målet är att bidra till en effektiv utbildning för alla som bidrar till ökat demokratiskt engagemang och högre ekonomisk tillväxt i Kosovo. Det specifika målet är att utarbeta ett förslag till en strategi för utbildningssektorn i samråd med berörda parter i Kosovo.

Några viktiga resultat:

- De viktigaste resultaten är utkastet "Kosovo Education Strategic Plan 2010-2015" och en plan för kapacitetsuppbyggnad för Ministeriet för Utbildning, Vetenskap och Teknik (MEST).
- Personal på utbildningsministeriet har fått viss utbildning och ytterligare kompetensbehov har identifierats. Utbildningen har ökat kapaciteten hos ministeriet inom planering och budgetering.

Bland befintliga risker för att inte uppnå målet är MEST:s låga ägarskap och oförmåga att samordna givarna. En annan risk är att inte tillräckligt med medel från Kosovos budget allokteras till utbildning. Det finns också en risk att många av de uppställda målen i den nya strategin inte kommer att nås på grund av bristande kapacitet hos ministeriet. Eftersom det gjorts en omfattande kartläggning av givarna, med den nya strategin som grund, så borde det finnas förutsättningar för ett mer samordnat stöd. Utbetalningarna följer plan och ett tillägg till budgeten har godkänts för kompletterande insatser.

3.2.2 Bedömning av strategins mål inom utbildning

Sektormål:

- *Ökad förvaltningskapacitet när det gäller planering, genomförande och uppföljning av målsättningar inom utbildning.*
- *Fler kvinnor och män som är yrkesverksamma inom områden som de är utbildade.*

Sida bedömer att sektormålen är på väg att uppfyllas men med vissa förseningar. Det första målet kommer att uppnås genom stödet till reformprojektet som inkluderar framtagandet av en ny sektorstrategi för utbildning. Utbildningsministeriets personal har deltagit i flera workshops för planering och budgetarbete, men det förväntas att ministeriets behov av fortsatt kapacitetsuppbyggnad kommer att ytterligare uppmärksammas när strategin börjar genomföras.

Det andra målet kommer att uppnås genom stödet till International Business College Mitrovica och delvis även genom stödet till Forum Syd. Dock är insatserna initiala och det är fortfarande en lång väg att gå innan målen är uppfyllda. Studenterna är inskrivna men har ännu inte tagit examen. Det svenska stödet utbetalat via svenska Utrikesdepartementet till SEDPP⁴, som i grunden är ett sysselsättningsskapande stöd, kommer bidra till att nå uppsatta mål i strategin.

3.3 Sektor 3: Demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter

Antal insatser: 9

Under perioden januari-augusti 2010 har två insatser avslutats och inga nya avtal har ingåtts.

3.3.1 Resultat på insatsnivå

Insats 1: Stöd till civila samhället genom Kvinna till Kvinna

Avtalat belopp (MSEK)	Avtals-period	Utbetalt belopp hitills (MSEK)	Samarbets-partner	Samarbets-form	Svensk andel av totala stödet (%)
25.1	2007-12 2012-06	18.8	Kvinna till Kvinna	Projekt	100%

Huvudsakliga mål: Öka kvinnors organisering, kvinnors deltagande i beslutsprocessen, kvinnors mänskliga rättigheter, kvinnors arbete mot våld och sexuella övergrepp, kvinnors fysiska och mentala hälsa, kvinnor i fredsprocessen

Några viktiga resultat: Enligt en utvärdering⁵ har KTK bidragit till följande:

- Förbättrade relationer mellan Kosovo-serbiska och Kosovo-albanska kvinnoorganisationer, vilket lett till minskade spänningar och en ökad känsla av trygghet bland framför allt serbiska kvinnor.
- En ny lag om våld mot kvinnor har lagts fram för antagande av parlamentet under 2010.
- Att synliggöra problemet med våld mot kvinnor.
- Öka kvinnors deltagande i politiken (till nästan 34%).
- Ökad delaktighet från kvinnoorganisationer i beredningen av EU:s framstegsrapport.

⁴ SEDPP, Kosovo Sustainable Employment Development Policy Programme, en fond som administreras av Världsbanken, till vilken Sverige har bidragit med tio miljoner kronor.

⁵ Enligt utvärdering 2010 gjord av Annika Nilsson, Joakim Anger och Jim Newkirk, InDevelop/IPM, beställd av Sida

Kvinna till Kvinna (KtK) har under flera år har stött Kosovos Women's Network (KWN), som i dag anses vara en viktig aktör för att förbättra jämställdheten i Kosovo och är idag en återkommande remissinstans i politiska processer.

En av de stora riskerna är beroendet av extern finansiering; de flesta av KtKs samarbetsorganisationer är beroende av KtKs finansiering. KtK kommer därför att bli ombedd att mer strategiskt arbeta med att bredda det ekonomiska stödet till sina samarbetsorganisationer. KtK har inte varit strategiskt inriktade på att integrera jämställdhetsaspekter i olika sektorer på nationell nivå. Utbetalningar enligt plan.

Insats 2: Fastighetsskatt

Avtalat belopp (MSEK)	Avtals-period	Utbetalt belopp hitills (MSEK)	Samarbets-partner	Samarbets-form	Svensk andel av totala stödet (%)
22.7	2008-09 2011-06	14.3	Svenska skatteverket/Kosovos Finansdepartement	Projekt	86%

Huvudsakligt mål: (1) Kraftigt ökade kommunala intäkter från fastighetsskatten, (2) En effektiv administration av fastighetsskatt i alla kommuner, (3) En rättvis och lika behandling av skattskyldiga i hela Kosovo.

Några viktiga resultat:

- Intäkterna från fastighetsskatt i Kosovo har ökat från 8 miljoner € till 12 miljoner € per år⁶ (50% ökning) från projektets start, vilket är över målet.
- Inkomsterna är disponeras av Kosovos kommuner och används för offentliga tjänster såsom skolor, vägar, investeringar i infrastruktur osv.
- Projektet har levererat ett nytt datoriserat system för administration av fastighetsskatt, utbildning för administrativ personal och informationsmaterial till skattebetalarna.

En ny undersökning av fastigheters värde kommer att bli nödvändigt för att justera beräkningsgrunden för skatten. En ny undersökning, som ursprungligen var planerad, har visat sig svår att genomföra. Arbetet har försenats på grund av långsamma upphandlingar och undersökningen kan komma att bli dyrare än planerat. Utbetalningar enligt plan.

⁶ Rapport från Finansministeriet i Kosovo 2010

Insats 3: Stöd till Kosovos statistimyndighet (SOK)

Avtalat belopp (MSEK)	Avtals-period	Utbetalt belopp hitills (MSEK)	Samarbets-partner	Samarbets-form	Svensk andel av totala stödet (%)
20,1	2008-07 2012-06	7,8	SCB	Projekt	100%

Huvudsakligt mål: Att bidra till utvecklingen av ett hållbart statistiksystem i Kosovo som underlättar beslutsfattande baserat på relevant och tillförlitlig statistisk information och som därigenom bidrar till fattigdomsminskning och EU-integration.

Några viktiga resultat: Resultat har uppnåtts i fyra områden relaterade till ovan mål: Bättre ekonomisk statistik, miljöstatistik och välfärdsstatistik, samt kapacitetsuppbyggnad⁷.

- Ekonomisk statistik: index och metoder utvecklas i linje med internationella normer.
- Miljöstatistik: Energistatistik har producerats av SOK. En kartläggning av avfall har gjorts på kommunal nivå och en pilotstudie om industriavfall har utförts.
- Välfärdsstatistik: data från hushållsbudgetundersökning bearbetas och används för beräkning av nationalräkenskaper och konsumentprisindex. SOK publicerar regelbundet broschyren "Kvinnor och män i Kosovo " och i år har ett särskilt uppdrag gällande Utbildningstatistik genomförts.
- SOK har framgångsrikt genomfört pilotundersökningar som förberedelse för folkräkning under 2011.

Det är en utmaning att bygga upp kapacitet vid SOK samtidigt som det ska ske produktion av statistik. Det är risk att folkräkningen planerad till våren 2011 försenas på grund av tidigare lagda val. Sida har ett omfattande stöd till SOK och bör genom dialog med Kosovo bidra till att SOK får goda förutsättningar att utvecklas. Utbetalningar enligt plan.

3.3.2 Bedömning av strategins mål för demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter

Sektormål:

- Att stärka Kosovos civilförvaltning genom att säkerställa att relevanta institutioner fungera demokratiskt, effektivt och i enlighet med EUs förordningar.
- Att stärka förmågan hos det civila samhället att ta en mer aktiv del i utvecklingen av samhället

⁷ Enligt Progress Report från Statistiska Centralbyrån Juni 2010

Sida bedömer att sektormålen är på väg att uppfyllas. Sida har två verksamhetsinriktningar för att uppfylla målen. Å ena sidan att öka kapaciteten i regeringens institutioner så att de kan ta sitt demokratiska ansvar gentemot sina medborgare, och å andra sidan ges stöd till att stärka det civila samhället för att hålla regeringen ansvarig för dess politik. Kosovo präglas fortfarande av en post-konfliktsituation, med en stat som just påbörjat bygget av demokratiska institutioner, och nivån i regelverk och service är ganska elementär. På många områden saknas grundläggande statistik. Sida har bidragit till produktion av statistik som har gjort det möjligt för regeringen att ta mer välgrundade beslut, och allmänheten att vara bättre informerad. De ökade intäkterna från fastighetsskatten ger ökade möjligheter för kommunerna att finansiera sin verksamhet.

Enligt en utvärdering av stöd till svenska ramorganisation (Kvinna till Kvinna, Olof Palmes Internationella Center och Civil Right Defenders) har stödet stärkt det civila samhället i Kosovo och bidragit till utvecklingen av demokratin och till större respekt för mänskliga rättigheter. I utvärderingen dras slutsatsen att stödet har varit relevant givet situationen i Kosovo och målen i Sidas samarbetsstrategi. Ramorganisationerna har lyckats anpassa sitt stöd för att underlätta Kosovos EU-närmande.

4. BISTÅNDEEFFEKTIVITET (ÖVERGRIPANDE NIVÅ)

Biståndseffektivitetmålet i strategin är det följande:

- *Att använda sig av Kosovos nationella system för planering, genomförande och uppföljning av utvecklingsinsatser.*

Den största utmaningen är att Kosovo har begränsad erfarenhet av att genomföra och följa upp sektorstrategier och planer. Det är fortfarande ett ungt land där olika policys fortfarande planeras eller påbörjas. Det är svårt att hitta givare som har biståndseffektivitet högt på agendan. I denna mening har Kosovo fortfarande drag av ett post-konflikt land. Den s k MTEF:en (Medium Term Expenditure Framework) är för närvarande den enda befintliga övergripande och mer långsiktiga styrningen av politiken på nationell nivå. Dock har en givarsamordningsstruktur under det senaste året utarbetats, men på många områden har den ännu inte genomförts.

Sida spelar en viktig roll för att främja biståndseffektivitet, bland annat genom att stödja utarbetandet av sektorstrategier för miljö, utbildning och skogsbruk, samt en nationell strategi för statistik produktion (tillsammans med DFID). Sida leder givaremötena inom utbildning och samordnar givarnas samspel med utbildningsministeriet, i den mån andra givare tillåter och är villiga att delta.

Det stora antalet multilaterala aktörer, och det inflytande de har på det

politiska ledarskapet, gör att det är svårt att tala om en verklig lokalt ägarskap. Den mest framträdande givaren till Kosovo, EU (via ECLO⁸), har sakta börjat röra sig mot mer effektiva samarbetsformer⁹, men än så länge ECLO till största delen en projektbaserad portfölj. ECLO leder regelbundet möten mellan medlemsstater och andra givare och däri finns en stor potential till bättre samordning.

5 . TRE TEMATISKA PRIORITERINGAR OCH DE TVÅ PERSPEKTIVEN

Utvecklingssamarbetet med Kosovo har haft en pilotverksamhet att öka kvinnors ekonomiska deltagande (Women's Economic Empowerment). Under 2009 bidrog partnerorganisationer till Kvinna till Kvinna för första gången direkt till EU:s framstegsrapport.

När det gäller mänskliga rättigheter har samarbetet bidragit till att minska diskriminering, bland annat genom stöd till Civil Rights Defenders som samarbetar med Kosovo Rehabilitation Centre for Torture Victims. Insatsen har resulterat i starten av en oberoende och kompetent övervakningsmyndighet för fängelser, häkten och polis i Kosovo, något som inte funnits tidigare. Dessutom har på tre år mer än 10.000 personer ur landets minoriteter (romer, ashkalier, egyptier samt Kosovo-serber) blivit registrerade och försedda med dokument eller harr beviljats rättshjälp genom Sidas stöd till Civil Rights Defenders.

Alla projekt bidrar mer eller mindre till att förbättra deltagandet i det politiska livet: ett exempel på detta är stödet genom FN-Habitat, där medborgarna i sex kommuner har bidragit till den övergripande planen för stadsutveckling. Olof Palmes Internationella Centrum har, via nätverket KIPRED, bidragit till att öka antalet kandidater att bli borgmästare inför de lokala valen i november 2009. Jämfört med tidigare lokala val 2007, fanns under 2009 ett större intresse bland de politiska företrädarna att delta i utbildning. När det gäller miljö och klimat, har stödet till lokala miljöplaner i fem kommuner lagt en grund för ett antal förbättringar, se ovan 3.1.1 under insats 3.

Totalt sett kan man säga samarbetet visar resultat inom alla tre tematiska prioriteringar. Det har funnits vissa svårigheter att genomföra konceptet WEE, ett skäl är att det finns få institutioner i Kosovo som har kapacitet och intresse att bidra till utvecklingen av konceptet och genomföra arbetet.

6. KONTEXTANALYS

Den 22 juli kom Internationella domstolen i Haag med sitt svar på Serbiens fråga om Kosovos rätt att förklara sig självständigt. Uttalandet gav stöd för Kosovos handlande och detta antas på längre sikt få positiva effekter för

---

⁸ ECLO, European Commission Liaison Office

⁹ Enligt Accra Agenda for Action och Parisdeklarationen om effektivt bistånd

Kosovos utveckling eftersom landets legitimitet som stat har ökat. Samtal mellan regeringarna i Kosovo och Serbien planeras att hållas och dessa kan komma att bli viktiga för den framtida utvecklingen i Kosovo.

Eftersom en stor del av statsbudgeten har anslagits till att bygga en motorväg till Albanien är budgettaket - och därmed stand-by avtal med IMF - i fara. Även om detta inte sker kommer beslutet att prioritera motorvägen oundvikligen att tränga ut andra utgifter, t.ex. sociala utgifter. Det betyder mindre utrymme för drifts- och underhållskostnader för redan gjorda investeringar.

Det blir ett nytt val om några månader. Redan synes tecken på att regeringen har andra prioriteringar än att utarbeta och genomföra strategier. Den låga kapaciteten inom förvaltningen bidrar inte till att förbättra situationen och diskussioner om prioriteringar eller handlingsplaner kan komma att försenas.

7. SLUTSATSER

Det är Sidas bedömning att genomförandet av strategin är på rätt spår men med vissa förseningar. En stor utmaning är den låga kapaciteten inom förvaltningen - detta kan förklaras genom statens unga karaktär.

Inom sektorn för miljö och klimat är strategimålen på väg att uppnås; den antagna skogsstrategin och översynen av Kosovos miljöstrategi kommer att lägga grunden för reformer, investeringar och kapacitetsuppbyggnad i dessa sektorer. Dessa förutsättningar kan bidra till att höja kvaliteten i policydokument och hjälpa regeringen att genomföra dem. Det kan hävdas att Sida arbetar på en strategisk nivå med nationella system samt med projekt som ligger nära målgruppen. Det finns bara några få givare som är intresserade av miljöfrågor och det finns ett uppenbart behov av att stödja ministeriet för miljö och stadsplanering.

Detsamma kan sägas om utbildning, där Sverige varit ledande i att stödja Kosovos nya utbildningstrategi. Medan strategin nu antas kommer Sida att börja undersöka formerna för att stödja genomförandet av densamma, samt undersöka intresset för andra givare att ansluta sig. Den strategiska positioneringen av det svenska stödet tillsammans med förväntade resultat av projektstöden bidrar till bedömningen att målen på detta område uppfylls.

Riskerna i sektorerna Utbildning samt Miljö och Klimat är associerade med låg administrativ kapacitet och låg politisk vilja till reformer. Det finns också en risk för brist på finansiering av löpande kostnader, givet regeringens prioriteringar i budgeten. Det internationella samfundets stöd domineras fortfarande av tekniskt stöd, vilket betyder att dessa fonder varken bidrar till kapitalinvesteringar eller löpande utgifter i någon betydande utsträckning. Detta kan underminera regeringens möjlighet att genomföra

sina sektorstrategier. När det gäller genomförandet av Parisprinciperna ligger Kosovo efter andra länder i regionen och givarna har visat lågt intresse för att delta i gemensamma insatser. Förberedande arbete av Sida pågår nu för att bana väg för framtida sektorstöd, särskilt när det gäller områdena utbildning, skogsbruk och miljö.

Inom området demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter är Sida på god väg att uppfylla de mål som framgår tidigare i rapporten. Det är nu viktigt att se till ramorganisationerna anpassar sina program fullt ut från en post-konfliktsituation till en situation integration med EU präglar samarbetet.

Enligt samarbetsavtalet mellan Sverige och Kosovo skall en årsavstämning av samarbetet ske. Med tanke på den senaste politiska utvecklingen med ett nyval i slutet av 2010, eller början 2011, föreslås att den denna översyn görs i samband med halvtidsöversynen av samarbetsstrategin som sedan tidigare planerats till första halvan av 2011.